

Szerkesztőségi iroda:
Brassai utca 60. sz. alatt,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények
küldendők.

Kiadó-hivatal:

Pollák Mór könyvnyom-
dája, hová a hirdetések és
előfizetési pénsek bérmen-
tesen intézendők.

NEMERE

Politikai, társadalmi, és szépirodalmi közgazdasági lap,
a háromszéki „Háziipar-egylet“
és a s.-sztyörgyi „önkéntes tűzoltó-egylet“ hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten-
kint kétszer:
szombaton és szombaton
Előfizetési feltételek:
Helyben házonhordva vagy
vidékre postán küldve:
Egész év . . . 6 ft. — kr.
Fél év . . . 3 ft. — kr.
Negyed év . . . 1 ft. 50 kr.
Hirdetmények díja:
3 hasábos poltiszert, vagy
annak helyett 6 kr.
Bélyegjű külföld 30 kr.
Nyitólír száma 15 kr.

A rettegett muszka hatalom.

Európa kiábrándult. A rettegett muszka hatalom, melyről általános volt a meggyőződés, hogy egy mozdulata elég lesz a beteg embert, a meggyengült török államot semmivé tenni — annyira gyengének, tehetetlennek bizonyult be, hogy ma Európa számára nem a török állam, hanem az óriási muszka birodalom a tárgya. Ma mindenki, még Európa legelső stratégiai is meg vannak győződve arról, hogy a roppant muszka hatalom képtelen Törökországot leverni.

Azsiában a muszka fegyvereket a képzelhető legnagyobb szégyen érte; önkényes katonák, kiket egyedül hazájuk és vallásuk iránti törhetlen szeretet és ragaszkodás lelkesített — vérték le az oly kitűnő képzettségűnek híresztelt muszka csapatokat s ma a muszka hordák török területeiről kiverve vannak s Muszkaország kitevé annak, hogy a diadalmos törökök muszka területen folytatják tovább a támadó és diadalmos harcot.

Európában 3 hó lefolyása alatt a muszka hordák egyetlen nevezetesebb fegyvertényével se tudták emelni a muszka fegyverek győzhetetlenségéről elterjedt hitet. — A kolosszus, melyről általános volt a hit, hogy összerombolja a csekély és gyenge török hadsereget, tehetetlen, tehetetlenebb, mint egy százszorta kisebb állam, melynél megvan a magasos eszme, melyért életet, vért és vagyont áldoz. A roppant számú hordát elég lesz egy elvesztett nagyobb ütközet megsemmisíteni, teljesen harc képtelenné tenni.

Az események nagyon is úgy alakulnak, hogy egy bármely ponton szenvedett vereség végzetesé válik az összes orosz csapatokra nézve.

A dunai harctéren az orosz seregek a törökök hátrálása következtében mind előbb-előbb nyomulnak; e sereg tekintélyes része Sofia felé nyomul. Es itt alighanem „megállj! — fog a török az előnyomuló muszka hordáknak kiáltani; itt, minden oldalról körülveve, alighanem a

a végső és megsemmisítő csapás fog mérteni a barbár muszka csordára. A várnegyszög, a Duna, Abdul Kerim mozgó hadserege, mint polyp fogják az áldozatul esett csordát összeszorítani.

Mig a harctéren ily kedvezőtlen esélyeknek néz elébe a muszka hadsereg, — addig otthon Muszkaországban a folytonos vereségek által felboszankodott nép fellázad s minden jel arra mutat, hogy Muszkaországban egy hatalmas lázadási mozgalom indult meg. Es így a muszka fegyverek gyalázata teljesnek mondható. Elöl víz, hátul tűz; elől a diadalmos török fegyverektől esnek el, hátul a hazájába visszatérőket saját honfiai ellenségképen fogadják s testvéri ölelés helyett gyilkoló fegyverek tüzevel. Es ekkor letűnt a te csillagod muszka dicsőség, megtörtött hatalmad mindenható cár!

A muszka birodalom fennállhatására hiányzik az erkölcsi alap, enélkül pedig az összetákolott roppant államnak saját terhe alatt összeroskadni, megsemmisülnie kell.

Adja az ég, hogy e barbár állam megsemmisülése mielőbb bekövetkezzék, mert ezáltal Európa egy lidércnyomástól menekülne, milliók élete kiméltetnék meg s a civilizáció és humanizmus egyetlen gátja törne össze.

* A belügyminiszter — mint a „Pesti Napló“ értesül — következő körrendeletet intézte a törvényhatóságokhoz: „Tudósítom a törvényhatóságok, hogy a gyámügyi és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló törvényt a jövő év elején életbe léptetni szándékozom. Az életbe léptetés alkalmával, többféle intézkedésre leendő szükség; egyelőre azonban a következőkre kívánom a törvényhatóságot figyelmeztetni. A törvény sikeres alkalmazhatása céljából mindenekelőtt a megfelelő közegek felállításáról kell gondoskodni: szükséges tehát 1. hogy a községi közgyűmök alkalmazása iránt, vagis a legközelebb megküldendő törvény 173. §-a értelmében arra nézve, hogy mely községek fognak önállóan közgyűmöt tartani, és hogy mely községeknek kell egy közgyűm tartása végett szövetkezniök s ez utóbbi esetben a közgyűm lakhelye és járandóságainak megállapítása iránt előzetes intézkedés tészesék. E részben tehát a kellő lépések megteendőek. 2.

Szükséges, hogy az árvaszékek személyzetének és végrehajtó közegeinek létszáma tekintettel a törvényben körülírt hatáskörükre, — megállapíttassék. A törvényhatóságok kebelében részint az 1876-iki törvény-cikk folytán, részint a segédzolgabírók szervezése, avagy nemsokára bekövetkezendő általános tisztújítás alkalmából a személyzeti létszám szervezése, valamint a netalán kívánatos területi új beosztások iránt tárgyalások lévén folyamatban: felhívom a törvényhatóságok, hogy a tárgyalások alkalmával az árvaszékek személyzete és végrehajtó közegeinek jövőre a törvény intenciójának megfelelőleg leendő megállapítását is a szükségesség és takarékoság szem előtt tartása mellett fontolóra vegye s ebbeli határozatát, amennyiben ez által a jelenlegi szervezetben változás történnék, még ez év folytán jóváhagyás végett hozzám feltessze.

* A cár egy jul. 14-iki bukaresti sürgőnyi szertint e hó 22-én elhagyja a csatárt és Carszkoje-Szeloba utazik vissza. — Okul erre azt hozza fel az „Est.“ tudósítója, hogy a cár nagyon szened s Gorskakoffnak és Miklós nagyknak tanácsára történik.

* Az oláh hadak a legbiztosabb hírek szerint nem kelnek át a Dunán, míg Szerbia részéről nem biztosíthatnak afelől, hogy vereség esetén a rác területre menekülhetnek.

* Konstantinápolyban kormányválság üt ki. — Mithad pasa visszavonására bizonyosnak tekinthető. — Vékif pasa a szándék elsőkérdésre van kizemelve, míg a képviselőház elnöke Mithad pasa lesz. Mehemed Resid-pasa nagyvezérré van kizemelve.

Európai háború.

Mig Azsiában és Európában a Duna mentén a muszka és török irtó háborút folytat egymás ellen — azáltal az európai államok politikai viszonyai roppant átalakuláson mehetnek keresztül.

Ausztria-Magyarország és Olaszország között roppant feszült lett az addigi barátságos viszony s egyszerre Olaszország rohamosan fegyverkezik. Olaszország fel van utáztatva Muszkaország által a bizonyos kecsesgetések folytán az északi nagyhatalom szövetségében lépetts megdöbbenő gyorsasággal fegyverkezik. Olaszország fegyverkezésének célja Albánia északi részének megszállása.

Francia és Németország között már hónapok óta igen feszült a viszony, mindkét állam teljesen fegy-

TARCA.

Nagyvárad elvesztése 1660-ban

Kivonat

Deák Farkas lev. tag székfoglaló értekezéséből.

Olvasottat a m. tud. akadémián 1877. febr. 19-iki ülésén.

Gróf Rottál írja 1660. június 17-én: „Csákyknak azt írják, hogy a török Váradot meg akarja szállani, és ha esztendőket tölt is előtte, megvenni. Ez órában ő felsége után indulok Geribebe (Grébebe).“

Leopold lelküldötte Soucheat 10 ezer emberrel a Tisza mellé, megparancsolta, hogy a határra jól vigyázzanak s aztán mint aki dolgát jól végezte, jun. 17-én nyári időnyre Grébebe távozott, körülbelül azon nap, midőn tábora Tokaj és Rakomaz vidékén letelepedett. De a hírek teljességgel nem hallgattak el, sőt naponta nyugtalanabb modorban léptek fel s mindentéle változtatban csak azt ismételték, hogy a török oly nagy számmal jön mindközelebb, hogy Váradot, a két vármegyét bizonynyal elfoglalja s talán még tovább is megy. A Bécsben, Grécben járó-kelő idegenek, állandó és rendkívüli követelek kezdtek foglalkozni a kérdéssel, tanulmányozták Várad lehető elestének fontosságát, szóval bármennyire igyekeztek a titkos tanács urak agyonhallgatni az egész török támadást; a kérdés teljes meztelenségében előtök állott és megoldásra várt. Rákóczi csatavesztésének (máj. 22-én) és halálának híre egyelőre csak az ő pártját döbbsentette meg, a többiek első pillanatra a csomó megoldását, vagy legalább előadósá látták benne, holott a németpártiak helyzete most lett csakugyan válságos. Ok így okoskodtak: Rákóczi elhalt, Barcsai vetélytárs nélkül maradt, a lázadó sereg szét van verve, a kegyenc elfoglalhatja a trónját, a bukott fejedelem jószágából a sár és adó könnyűen kielik, a török sereg haza mehet s ráuk nézve mindögy akár Rákócynak, akár Barcsainak hívják az erdélyi fejedelmet.

De még jól el sem terjedt a Rákóczi halálának

híre, már követte a másik, hogy a törökök esze ágában sincs a hazamenetel, sőt hogy sokkal gyorsabb menetekben haladva, jul. 12-én már körülvette Váradot s kegyetlenül ostromolni kezdte. Nosza, kezdtek bolyongani a titkos tanács tagjai: gróf Auersperg, gróf Porcia, marquis Gonzaga s gróf Rottál egyre küldte a courirokat, hogy a magyar urak is jöjjenek el a fontos tanácskozásra. Különösen Lippai érseket, Szepelcsényi kancellárt és Zrini Miklós horvat bánt mindenképen meg akarták várni.

Ezalatt a hős váradiak utolsó emberig való védelemre szánták el magukat s jul. 10-én véglegesen a várba vonultak. Pár nappal azelőtt volt náluk Bálintfi Ferenc tokaji alkaptány mint Wesselenyi küldött s a mennyire lehetett szóval tenni, kitarására bátorította őket. Ok azonban segítséget, illetőleg néhány száz katonát és néhány pantatnyust kértek, mert álmök, hadiszereg volt elég, de a nagy várban, melynek fedezésére 5000 ember volt számítva, csak 850 fegyverfogható katoná és polgár volt. Mielőtt azonban a kapukat bezárták volna, jul. 9-én Balog kapitány a tényleges parancsnok, Rák János első hadnagy alparancsnok, vojai Ibrányi Mihály, Szalárdi János a tőrénét-író, Boldvai (vagy Boldvai) Márton és Belényesi Ferenc biharvágyejei vice-ispánok s a városiak közül is a főbbek jó hajnalban összegyűltek s elhatározták, hogy a német praesidiumot is elfogadják, szintugy a királyi parancsnok elfogadását, szóval mindenre készeknek nyilatkoztak. Ezek felől írást készítettek s Pankotai György és Szöllösi Mihály kezébe adták, hogy menjenek egyenesen Tokajba s a nádortól és generálístól okvetlen segítséget hozzanak. Három napig hiába várakoztak, a követelek hírt sem adtak magukról, ezalatt a török sereg körülvette a várat s július 12-én Boldvai Márton alispán személyében új követet indítottak a nádorhoz, de ő már csak nehezen menekülhetett el a török táborok mellett s a nagy kerülés miatt csak július 15-én érkezhetett Tokajba. Barcsai jul. 17-én új levelet intézett a várbeliekhez, hogy adják meg magukat, melyre a váradiak — bár semmi feleletük sem érkezett a kir. táborból — már jul. 18-án ily feleletet adták:

„Tegnap nekünk íratott Ngod méltóságos levelét elvettük azon órában, hogy kegyelmes urunk, magunk oltalmáért opponálni kénszerítettünk az vezér hadainak, azzal kéntelenek voltunk, holott az természet csak egy férgesekében is beleoltotta az maga oltalmazását.

Mi, kegyelmes uram, elhizszük, kész volna az vezér minékünk hitlevelét adni Váradért, de Ngod kegyelmesen megbocsásson, nem azért ragasszkodtak volt az mi boldog emlékeztül oleink hatalmas császárok fényes köntöséhez, hogy végképen így elnyomassunk egész országul egye magá méltóságát vadászó, telhetetlen embernek vétkelők.”

Az isten ő szent felségét és szent anyagait híván bizonyyául, hogy ezt nem érdemelték, tovább így folytatják: „Mi, kegyelmes urunk, mind az vezérnek, mind Ngodnak kiadtuk válaszungkat egyszer, — annál egyebet most is nem írhatunk. Mi az mindenható Isten eleibe támasztjuk ügyünknek igazságát, az ki a hatalmas császárnak is adta az világi nagy hatalmát és mihelyt akarja mindjárt elveheti és másnak adhatja, és minket is csodálatosképen kiragadhat és megszabadíthat az veszedelmétől is. El is hisszük, minden bizonynyal itéletet teszen közöttünk és az vezérnek ebbeli cselekedetei közt, ki hogy édes hazánk az nagy romlását, pusztítását hatalmas császárnak az fényes porta parancsolatjából cselekedte, már most midőm minden jancsárok az egy ember halálával lecsendesedtek vala el sem hihetjük. Már kegyelmes urunk, az parricisomban dicsőfélegesen nyugvó szultán Szolimán méltóságos athnamája az porba tapodtatott. Hatalmas császárunk ő maga császári hatisherifet hat megvetette; ugyan ő hatalmassága teljes hatalommal szabaduláunkra bocsátott szerdjára erős hitlevelé az vezér ő nga lova lábái alá, az sark alá tapodtatott, hát mi már tovább minék hihessünk s hogy adhatnánk hitelt az hitlevelének: itéljünk az világi minden méltóságbeliek Ngoddal együtt igazságos isteni itélettel. — Eltesse Isten Ngodat stb. Intra Várad, die 18. Julii 1660.”

Igy irt e maroknyi nép, midőn 50—60 ezer (e némelyek szerint 80 ezer) főből álló és jól felszerelt